

လံာ်တၢ်ဟ်ဖျါအဖျါ

လၢယုၤလံာ် ၂၀၁၆ နံၣ်

ဂံၢ်ဘါဒီးတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢအအိၣ်လီၤဘၢတဖၣ်

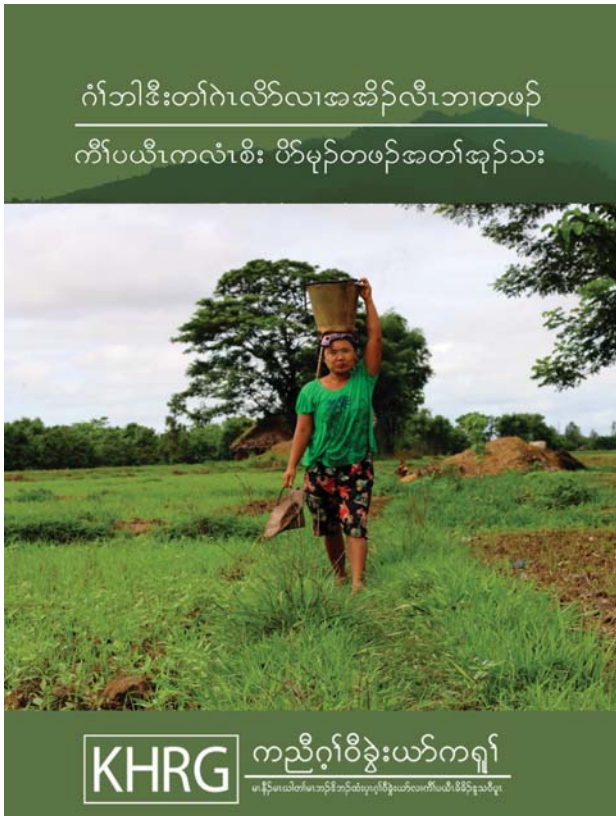
ကီၢ်ပယီၤကလံာ်စးပုၤ ပိာ်မုၢ်တဖၣ်အတၢ်အုၣ်သး

“မ့ၢ်မ့ၢ်လၢယတၢ်ထံၣ်ဒု တၢ်လၢပဒိၣ်တဲသ့ၣ်တဖၣ်ယနၢ်အိၣ်အိၣ်တသ့ၣ်တက့ၤဘၣ်. အဝဲသ့ၣ် (KNUဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်)ဖိၣ်ယာ်ဒီးကျိၤလၢဆူအံၤ, ဆူန့ၤဒီးလၢအပူၤကွံာ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပုၤထီၣ်ဒုဒါလိာ်သးဘၣ်ဆၢၣ်ခဲအံၤက့ၤမၤက့ၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အယီၤတုၤခဲအံၤယနၢ်အိၣ်တသ့ၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၢၣ်အဝဲသ့ၣ် မ့ၢ်တဖိၣ်လၢကျိၤဘၣ်ဒု ယနၢ်အိၣ် သ့ၣ်လီၤ.”

နီၢ်တ---(မုၢ်, ၅၀နံၣ်), ကဖဲဖူကရူာ်, သထူၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်, ဒုသထူၣ်ကီၢ်ရ့ၣ်, ကလံာ်စးတလၢကီၢ်ဖဲ(တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဖဲ လၢမ့ၢ်၂၀၁၂ နံၣ်)

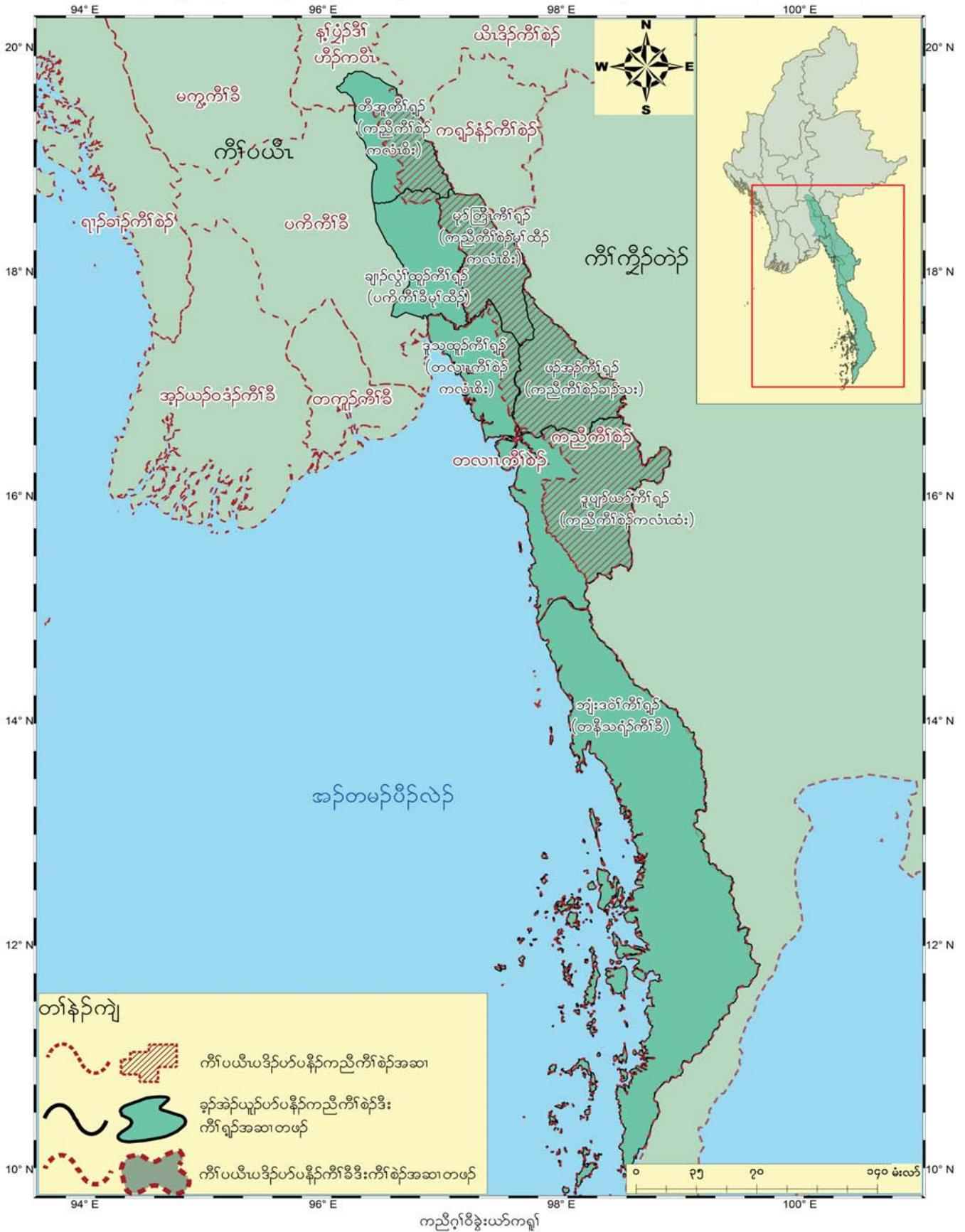
လံာ်တၢ်ဟ်ဖျါလၢအမ့ၢ် ဂံၢ်ဘါဒီးတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢအအိၣ်လီၤဘၢတဖၣ် တဘျီအံၤဟ်ဖျါထီၣ်တဲဆိတလဲအလီၤဆိအိၣ်အမ့ၢ် စးထီၣ်အသးဖဲလၢယန့ၤအါရံၤ ၂၀၁၂ နံၣ် တုၤလၢမးရ့ၤ ၂၀၁၆ နံၣ် အတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအယီၤလဲၣ်န့ၣ်ဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်အဝဲအံၤအပူၤန့ၣ်တၢ်ဆိတလဲသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤထံၣ်ကီၢ်သးအကျိၤအကျဲမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မၤတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးလၢ KNU ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အဘၢၣ်စၢၤ ဖဲလၢယန့ၤအါရံၤ ၂၀၁၂ နံၣ် အခါမ့ၢ်ဂ့ၤ ဒီးတၢ်မၤတၢ်ယုၤထၢလၢ NLD နၢၤဝဲတဲာ်တဲာ်ဖျါဖျါဖဲလၢနီၣ်ဝဲဘၢၣ် ၂၀၁၅ နံၣ်, တၢ်ဆိတလဲအိၣ်အမ့ၢ်လၢအလီၤဆိတဖၣ်အံၤအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢအပူၤကွံာ်အနံၣ် ၁၀ န့ၣ် ကညီဂ်ာဝီခွဲးယာ်ကရူာ် (KHRG) ထုးထီၣ်တုာ်ဝဲ လံာ်တၢ်ဟ်ဖျါတဘျီလၢအမ့ၢ်ဝဲ *Dignity in the Shadow of Oppression* ဒီးလံာ်တၢ်ဟ်ဖျါအံၤ ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကညီပိာ်မုၢ်လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးပုၤသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်မၤခိဆၢတၢ်မၤပယုၤလၢအဝဲသ့ၣ်တုာ်ဘၣ်ဝဲ ဖဲထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ဒုးတၢ်ယုၤ ဒီးတၢ်သဘၣ်သဘၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ် အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ဟ်ဖျါအသိ လၢအမ့ၢ် ဂံၢ်ဘါဒီးတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢအအိၣ်လီၤဘၢတဖၣ် အံၤ ဘၣ်တၢ်ကွဲးကွဲးအီၤ လၢအနံၣ် ၁၀ ဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ဟ်ဖျါအသိတဘျီအံၤ က့ၤဒုးယုထံၣ်သ့ၣ်ညါ ဒီးဟ်ဖျါထီၣ်က့ၤဝဲဒၣ် တၢ်ထံၣ်တၢ်တုာ်ဘၣ်လၢ တၢ်မၤပယုၤသ့ၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ် လၢအကဲထီၣ်သးလၢ လံာ်တၢ်ဟ်ဖျါလၢအပူၤကွံာ်တဘျီအခါန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး KHRG လီၢ်ကဝီၤပုၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲဒၣ် ပိာ်မုၢ်လၢ ဆၢကတီၢ်မုၢ်မဆါတန့ၤအံၤ အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢကီၢ်ပယီၤဒီးဟီခိၣ်ဒိဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အသးသဟီၣ်ဆူၣ်ထီၣ်ဝဲလၢကမၤဂ့ၤထီၣ်ပိာ်မုၢ်ဂ်ာဝီခွဲးယာ်အတၢ်အိၣ်သးဒီးဒ်သိးတၢ်ကဆိမိၣ်ကွၢ်ထံက့ၤပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢကပၣ်ယုာ်ပုၤဂီၢ်လၢတၢ်မၤသကိးတၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤခါဆူညါအတၢ်အိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်အဂီၢ်အခါန့ၣ် KHRG ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ လံာ်တၢ်ဟ်ဖျါအံၤန့ၣ်လီၤ.

လံာ်တၢ်ဟ်ဖျါအမ့ၢ်ဝဲ- တၢ်ဂီၤအံၤဘၣ်တၢ်ဒိအိၣ်ဖဲလၢယုၤဒ်သိ, ၂၀၁၆ နံၣ် ဖဲ လ---သဝီ, ထီတထူၣ်ကီၢ်ဆၢၣ်, တီဆူကီၢ်ရ့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါဝဲ ပိာ်မုၢ်တကၤလဲၤဆူ အစံာ်ပျီပူၤ ဒီးလဲၤဆူန့ၣ်ဝဲမုၢ်ထုၣ်တၢ်အိၣ်လၢအဝဲအဂီၢ်လၢအဝဲကတဲာ်ကတီၢ်ဟ်န့ၣ်ဝဲလၢအဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

ခုၣ်အဲၣ်ယျၢၣ်ဟံၣ်ပနီၣ်ကညီကီၢ်စဲၣ်ဒီး ကီၢ်ပယီၤဒိၣ်ဟံၣ်ပနီၣ် ကီၢ်ခိ/ကီၢ်စဲၣ်အဆၢတဖၣ်

တၢ်ဂၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢ တၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်တဖၣ်

တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့

- ဖဲကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ် (KNU) ဒီး ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျါၤလၢတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးပတြီၤဖဲလၢယန့ၢ်အါရံၤ ၂၀၁၂ န့ၣ်အတီၢ်ပူၤဒီးတုၤလၢမးၤ ၂၀၁၆ န့ၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ်ပိာ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဆိးဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤလၢကညီဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်တီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးမၤဝဲတဖၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အသးဒုဒီးဒီးတနၢ်န့ၢ်ဝဲဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်တဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အပူၤမၤတၢ်ဖိလၢအဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်သိၣ်လိတဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးဒုဒီးအိၣ်ဝဲ, ဒီး ဟ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢဆူၣ်ချ့ပူၤမၤတၢ်ဖိလၢ အတထီၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိ သ့ၣ်တဖၣ် ဟ့ၣ်လီၤကသံၣ်လၢ ပုၤဆါတဖၣ်အဂီၢ် လၢအကျိၤအကျဲ တဘၣ်ဘၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ခိဖျါလၢတီၤဖုၣ်ကိတဖၣ် အိၣ်ယံၤဝဲဒၣ်ဒီးသဝီတဖၣ်အယိကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢပိာ်မုၢ်ဒီးပိာ်မုၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢခိခိၣ်န့ၣ်သဝီတဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်ဖိလၢ အိၣ်လၢခိခိၣ်န့ၣ်သဝီပူၤတဖၣ် အသးသဟီၣ်လီၤစါဝဲ ခိဖျါ တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ဒုၣ်စၢၤယံၤအယိန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်ဖိလၢအိၣ်လၢခိခိၣ်န့ၣ်သဝီတနီၤန့ၣ်အသးသဟီၣ်တဆူၣ်ဝဲဒၣ်လၢကယုအါထီၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်လၢစ့ၢ်ပူၤစ့ၢ်ကီးဘၣ်, မုၢ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်ဝဲ လၢ အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတဖၣ်အဂီၢ် ဒီး နအဝဲသ့ၣ် လုၢ်လၢတၢ်ထံၣ်တၢ်ဟ်သးအိၣ်ဝဲအသိး နၢ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်လၢပိာ်မုၢ်ဖိ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကြၢးအိၣ်ဘူးဒီး အဟံၣ်ဖိယိဖိန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ အလၢလိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်စါစၢၤယံၤဒီးသဝီအယိ ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢ ပိာ်မုၢ်လၢခိခိၣ်န့ၣ်သဝီသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်လၢခိခိၣ်န့ၣ်သဝီသ့ၣ်တဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလၢဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးဟုးသးအခါမုၢ်ဂ့ၤ, ကအိၣ်ဖျါဖိအဂီၢ်မုၢ်ဂ့ၤ, ကလဲလံးန့ၢ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဆူၣ်တၢ်ဆါဟံၣ်န့ၣ်လဲၤဝဲတသ့ဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယိပိာ်မုၢ်အါဒီးအါဂၤန့ၣ် ဘၣ်အိၣ်ဖျါဝဲဖိလၢအကစၢ်ဟံၣ်ပူၤ လၢတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ တလၢလိၣ်ဘၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တြီၤမၤတံာ်တံာ် အဂ့ၤအဂၤလၢအဝဲသ့ၣ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ အိၣ်ဒီးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မုၢ်ဝဲ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် ဖဲလၢ ကလဲလံးန့ၢ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအခါမုၢ်ဂ့ၤ ဒီး ကသံၣ်ပုၤဒီး တၢ်ကူၣ်ဆါယါဘျါ အဘူးအလဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒိၣ်ဝဲအယိန့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုၢ်တဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သးသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်ဒီးဘၣ်သးန့ၢ်ပၢ်အါထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢလီၢ်ကဝီၤကဝီၤကဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့သန့ၢ်တဖၣ် အဆၢကတီၢ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီးတၢ်တြီၤမၤတံာ်တံာ်တဖၣ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်ကျဲးစးမၤန့ၢ်ဝဲတကစီၣ်မ့တမ့ၢ်ဖဲ အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဖၣ် အခါန့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်အမဲာ်ညါပိာ်မုၢ်အါဒီးအါဂၤတူၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢ အဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤတဖၣ်အံၤအကံၢ်အစီန့ၣ် ဒီးသန့ၢ်ထီၣ်သးလၢ ပုၤမၤတၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်ဟ်သးဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့လၢ လီၢ်ကဝီၤ KHRG ပုၤမၤတၢ်ဖိ ဖဲလၢအိးကထိဘၣ်၁၀၀သိ, ၂၀၁၂ န့ၣ်, ဖဲ၁---သဝီ, ဒုဝါကရၢ်, မုၢ်တြီၤ(ဖၣ်ပုၣ်)ကိၣ်ရၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါဝဲဖိသ့ၣ်ပိာ်မုၢ်ခံၣ်မၤတၢ်မၤလၢအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဖဲလၢဖုတြုၤအါရံၤ ၇သိ, ၂၀၁၅ န့ၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် ကသံၣ်သရၣ်မုၢ် ဖဲ မ---သဝီ, နီၣ်တကီၢ်ဆၢ, န့ၣ်ပုၣ်ယာ်ကီၢ်ရၢ်အပူၤမၤကွၢ်ဝဲ ပုၤမိၢ်ဒၢတၢ်ဂၤ အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်လီၤ. ကသံၣ်သရၣ်မုၢ်တဖၣ်ဆဲးန့ၢ်စ့ၢ်ကီးဝဲ ကသံၣ်ဒီးသဒၢတၢ်ယာ်လၢဖိသ့ၣ်လၢအအိၣ် ၂ န့ၣ်ဆူၣ်အဖိလၢတဖၣ်ဒီးမၤကွၢ်ပုၤမိၢ်ဒၢတဖၣ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤ ဖဲလါဒ်ခဲဘၣ်ဖဲသီ, ၂၀၁၂န့ၣ်အန့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါဝဲ ဟံၣ်မုၢ်ဖိ တဂၤ ယူၤဘုဝဲ ခ--- သဝီ, ကိၤပယီၤကရူၢ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၤ (ဖၣ်ပုၣ်) ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤ ဖဲလါယူၤ ၂၉သီ, ၂၀၁၃န့ၣ်အပူၤ ဒီးဟံၣ်ဖျါဝဲနီၢ်ဖ---,သးန့ၣ်အိၣ်ၤၤၤန့ၣ်တဂၤ လၢအဆိၣ်ဝဲဖဲန---သဝီ,ဘျါဒါကရူၢ်,ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်,မုၢ်တြီၤ(ဖၣ်ပုၣ်)ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ဒီးန့ၣ်အဂီၤဖဲအဝဲဝဲဟ့ၣ်သးထၢၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤဝဲလၢ ကညီဖိပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ကမံတံၢ် (CIDKP), ဒီးဖျါလၢတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တကူတယၢအိၣ်ထီၣ်လၢ အဟံၣ်ကဝီၤပူၤအယိ အဟံၣ်ဖိယိဖိလိာ်ဘၣ်ဝဲဟ့ၣ်သးလၢ တၢ်ဟ့ၣ်မၤစၢၤဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

- ဘၣ်ယးဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အသနာၣ်န့ၣ်တၢ်လၢၤဘျီလၢၤစ့ၤ,တၢ်အဘူးအလဲလၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၤဖျါဖျါဖျါမုၢ်ဂ့ၤ,လၢတၢ်ရူၣ်အပူၤမုၢ်ဂ့ၤ အိၣ်ဝဲဒၣ်အယိဟံၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်အဝဲအံၤကဲထီၣ်ဝဲတၢ်တြီၤမၤတံၢ်တံၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဆိၣ်သ့ၣ် သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအခါန့ၣ်လီၤ.တၢ်လၢၤဘျီလၢၤစ့ၤလၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲလၢတၢ်ရူၣ်အပူၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမုၢ်ဝဲတၢ်အဘူးအလဲလၢတၢ်ယုအါထီၣ်အိၤလၢတၢ်တသ့ၣ်ညါအတၢ်ပညိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကိၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး, သးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ် ဒီး ၂၀၁၅န့ၣ်တၢ်ယုထၢ

- ဟံၣ်မုၢ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲၤ၂၀၁၂န့ၣ် တၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးပတြီၤဝံၤအလီၢ်ခံ ဒီး ဖဲဟံၣ်ခွါသ့ၣ်တဖၣ် က့ၤအိၣ်ဆိးက့ၤဆူသဝီပူၤဘျီထီၣ်က့ၤဝဲဒၣ်အခါန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်ပလၢာ်ဘၣ်ဝဲလၢ ဟံၣ်မုၢ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်သးကွံာ်အိၤလၢလီၢ်လၢဒီးမူဒါ ဒ်အမုၢ် သဝီသးပုၤ မ့တမုၢ်ကရူၢ်ခိၣ်နာ်တဖၣ် လၢတၢ်လီၢ်တနီၤဖဲ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ၂၀၁၂န့ၣ် တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးပတြီၤဒီး ထံကီၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခး(NCA)တၢ်မၤအိၣ်ဝဲၤသနာ်က့ၤသးဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် အိၣ်ဒီးဒၣ်တၢ်ဒီးမုၢ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး (GBV) သ့ၣ်တဖၣ် အါထီၣ်ဝဲအယိ ဘၣ်ယးဒီးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဖိခိၣ် ဟံၣ်မုၢ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်န့ၣ်အသိးဟံၣ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ထံၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢတၢ်မၤပျံၤမၤဖးဒီးတၢ်တြီၤမၤတံၢ်တံၢ်အိၣ်ဒီးဝဲဒၣ်လၢတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်ဖဲလၢကလဲၤဖံးအိၣ်မၤအိၣ်လၢစံာ်ပူၤမုၢ်မုၢ်ဂ့ၤ,လၢခိၣ်ပုၤလၢကျါမုၢ်ဂ့ၤ ဒီးကဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ အတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအဂီၢ်မုၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤလၢ လီၢ်ကဝီၤ KHRG ပုၤမၤတၢ်ဖိ ဖဲလါဒ်ခဲဘၣ်သီ, ၂၀၁၅န့ၣ်, ဖဲက---သဝီ, ထီတထူၣ်ကိၣ်ဆၣ်, တီဆူကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါဝဲ ကီၢ်ပယီၤသးဖိတဖၣ် လၢ သးပၤဆူၤဝဲကျါ (စကခ)နီၣ်ဂံၢ်(၅)ဒီးလဲၤခိဘၣ်ဝဲက---သဝီပူၤ ဖဲအဆိတလဲလီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.သးဖိတဖၣ်အံၤလၢဆူၤဝဲသးတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တဖၣ်ဒီး သးစုကဝဲၤတဖၣ်အသးကလၢလၢအဆိၣ်လၢ တၢ်မံၤညါဖဲ ဘုဆၣ်ခံသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ.[တၢ်ဂီၤ-KHRG]

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤ လၢလီၢ်ကဝီၤ KHRG ပုၤမၤတၢ်ဖိ ဖဲလါနီၣ်ဝဲဘၣ်သီ, ၂၀၁၅န့ၣ်အပူၤ ဖဲတြီၤတုၤကီၢ်ဆၣ်, နုပျီၤယာ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကိၤသရၣ်မုၢ်တဖၣ်မၤစၢၤ ဒီးဂံၢ်ဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဖးအဆၢလၢထံကီၢ်ဒီးဘၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးမၤစၢၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

- အါတက့ၢ်ပိာ်မုာ်တဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ၂၀၁၅န့ၣ်တၢ်ယုထၢတဘျီအံၤန့ၣ်တၢ်ကဲဘျုးတအိၣ်လၢကညီဝိခွဲးယာ်ကရူၢ် ကလံၤထံးပူၤတဖၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ယးဒီး တၢ်ယုထၢအဝဲအံၤန့ၣ် ပိာ်မုာ်တနီၤ ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ထံၣ်ဝဲလၢအဂ့ၢ်တ ကပၤဘၣ်ဆၣ် ပိာ်မုာ်အဂၤတနီၤန့ၣ်ခိဖျါလၢတၢ်ကဲထီၣ်သးလၢအမၤဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးတၢ်လၢတၢ်ယုထၢတဘျီအံၤအဖီခိၣ်ကအိၣ်ဘၣ်ဖုး ဝဲအယံ အဝဲသ့ၣ် တအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ် နီတမံၤဘၣ်.

မုာ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး

“ညီန့ၣ်န့ၣ် အဆိကတၢ် အဝဲသ့ၣ် ကဟ်တၢ်ကမၣ်လၢ ပုၤပိာ်မုာ်အလီၤလီၤ. ဒီးကတဲဝဲဒၣ် မ့ၢ်လၢ ပိာ်မုာ်န့ၣ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ပလီၢ် သးဘၣ်, ခိဖျါလၢပိာ်မုာ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်တၢ်ဆိးတၢ်မုာ်တမ့ၢ်ကူသိးတၢ်တဘျီဘျိးဘၣ်ဒါအယံလီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤအယံတၢ်မ့ၢ်ကဲ ထီၣ်အသးဒ်အံၤတလီၢ်လီၢ်သန့က့ ပုၤတအဲၣ်ဒီးဟ်အိၣ်ဒ်တၢ်ဖီဆူတခါအသိးဘၣ်. ပုၤကဟ်အိၣ်ဒ်အမ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်ခံၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ် လိာ်ဝဲအယံတၢ်ကဲထီၣ်အသးဒ်အံၤလီၤ.”

နီၢ်တ---(မုာ်)ကညီပိာ်မုာ်ကရၢခၢၣ်စး (တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံက့ၢ်ဖဲ လၢမးရှး ၂၀၁၆ န့ၣ်)

- လီၤဆိဒၣ်တၢ်ပိာ်မုာ်လၢအအိၣ်ဒီးနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်မုာ်တမ့ၢ်ပိာ်မုာ်လၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ၣ်တဖၣ် န့ၣ် တူၢ်ဘၣ်ဝဲ မုာ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးညီဝဲဒီး အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်တလီၢ်လီၢ်လၢ ကညီဂ်ဝိခွဲးယာ်ကရူၢ် KHRG လံာ်ဟ်ဖျါတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုာ်လၢအအိၣ်ဒီးနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အတၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်အံၤအါဒၣ်တက့ၢ်န့ၣ်တၢ်ထံၣ် အီၤလၢ အနီၢ်ခိၣ်ဘါစါဝဲလၢကခိၣ်ဆၢက့ၢ်တၢ်မၤပယုတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ခိဖျါလၢအဝဲသ့ၣ်နီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်အံၤအါဒၣ်တက့ၢ်န့ၣ်တၢ်ထံၣ် စါအံၤအယံ ကဲထီၣ်တၢ်ကိတဖၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်အဂီၢ် လၢကတဲဖျါထီၣ်တၢ်မၤဘၣ်ဒီး တၢ်မၤပယုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- မုာ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးပုၤမၤကမၣ်က့ၢ်မုာ်သဲစးတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဒ်သိးပိာ်မုာ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤစု ဆူၣ်ခိၣ်တကးဝဲတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ဒီးပိာ်မုာ်တဖၣ်အဟံၣ်ဖီဖီမ့ၢ်ဂ့ၢ် အသုတတဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤကမၣ်ဝဲအဂီၢ် တဲပျါတဲဖုးဝဲ မုာ်တမ့ၢ်မၤဆူးမၤဆါဝဲ န့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤကမၣ်က့ၢ်မုာ်သဲစးတဖၣ်လၢ အဘၣ်ယးဒီးမုာ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးအံၤညီန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ပူၤဖျိး ထီၣ်ကွံာ်လၢတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤလၢအတၢ်ကမၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်မၤကက့ၢ်ပိာ်မုာ်လၢအဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤပယု ဝဲတဖၣ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီၣ်သးဒ်အံၤတဖၣ်အံၤပုၤလၢအမၤပယုတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အါဒၣ်တက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲ သးဖီၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ် မုာ်တမ့ၢ် ပုၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်စိတၢ်ကမီၤဒိၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မုာ်တဖၣ်လၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးမုာ်ခွါတၢ်မၤတရီတပါန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်တြီမၤတံာ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်လၢကဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်တိတၢ်တြီလၢ တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပိတုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုာ်လၢ အဟ်ဖျါထီၣ် တၢ်မၤပယုတဖၣ် ညီန့ၣ်သဂၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်တနၢ်န့ၣ် အဝဲသ့ၣ် တၢ်ဟ်ဖျါသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ် မုာ်တမ့ၢ် တၢ်မၤပယုလၢ အဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ် အကစၢ်ကဘၣ်ဟံးဝဲမူဒါန့ၣ်လီၤ. လီၤဆိဒၣ်တၢ် မုာ်ခွါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတၢ်ကဲထီၣ်သးအဂီၢ်တၢ်ဟ့ၣ်စုအိၣ်လိးလၢအတလၢတပုၤဆူပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအအိၣ် န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢ အဘျါရဲတၢ်လၢ အတကြးတဘၣ် ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

“ယၢန့ၣ်က့ၢ်ယသးတမ့ၢ်ဘၣ်. ယဆိမိၣ်လၢယကတီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဘၣ်ဆၣ်ယမၤတဘျီဘၣ်. ယမ့ၢ်မၤဒုအဝဲကမၤသံယၢလီၤ. ယမ့ၢ်တီၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢသဝီသးပုၤအိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အဝဲကတူၢ်လိာ်ဝဲဒါ. မ့ၢ်တမ့ၢ်အကတဲယၢလၢခိဖျါလၢယတဲလီၤ အသူးသ့ၣ်လၢကပီၤ အယံ အကမၤသံယၢဒါ. ယဆိမိၣ်ဒုအဝဲကတဲယၢဒ်န့ၣ်လီၤ.”

နီၢ်အ---(မုာ်, ၄၅န့ၣ်), စ--- သဝီ, ကိးတရံးကိးဆၣ်, ဇူပျၢ်ယာ်ကိးရှၢၣ်, ကညီကိးစံၣ်ကလံၤစိး (တၢ်မၤတၢ်ထံၣ် လိာ်သံက့ၢ်ဖဲ လၢယုၤလံ ၂၀၁၅န့ၣ်)

တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူတဖၣ်ဒီး တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်

- တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်အံၤမ့ၢ်တၢ်တခါလၢပိာ်မုာ်တဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲအါကတၢ်ဖဲကိာ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤဟံး ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ ကိာ်ပယီၤသုး, သုးခိးကိာ်ဆၢ (BGF) လၢအဟူးဂဲၤဝဲ ဖဲကိာ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤ, ထံလီၢ်ကိာ်ပူၤဒီး ထံဂုၤကိာ်ဂၤ ပုၤမၤမ့ၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်တဖၣ် ဒီးကိာ်ပယီၤပဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီတၢ်တိာ်ကျဲၤတဖၣ်န့ၣ် တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အီၤလၢ အဒုးအိၣ်အါထီၣ်ဝဲ တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, အါဒၣ်တက့ၢ်ဒ်အမ့ၢ် တၢ်တုၤကျဲမ့ၢ်, တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျိးလၢတၢ်မၤပနံာ်တၢ်ကၤအဂီၢ်, ဒီးတၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်လၢတၢ်ထူးတၢ်တီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤဖဲ လၢနီၣ်ဝုဘၣ် ၁၃သီ, ၂၀၁၄န့ၣ် ဖဲတၢ်လုာ်ကျါလၢ အဘျးဒီးဟ---သဝီ, ခိပူၤကရုၢ်, မုၢ်တြီၤ (ဖၣ်ပုၣ်) ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤ ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ပိာ်မုၢ် ၂၀၁ ဝံၣ်ဘုဖဲအခြီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤ လၢလီၢ်ကဝီၤ KHRG ပုၤမၤတဖၣ်ဖဲ ဖဲလါဖဲပထု ဘၣ် ၂၃သီ, ၂၀၁၂န့ၣ်အပူၤဖဲ မုၢ်ကီၢ်ဆၣ်, ချၢၣ်လွံၢ်ထူၣ်ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ် ဂီၤအံၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ပိာ်မုၢ်တဂၤဒီး အဖိခွါတဂၤဖဲအလုးပူၤန့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

- ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ် သူဝဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်လၢကတြီၤအာဝဲတၢ်မၤဘၣ်ဒီးလၢအဘၣ်ထွဲဒီးဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ပၣ်ဃုာ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ကွဲးပတံထီၣ်လိာ်တၢ်ကအုကစွါတဖၣ်, ထံၣ်လိာ်သးလၢမံာ်သကိးမံာ်လၢတၢ်တၢ်ပိာ် တဲကကျါသကိးတၢ်အဂီၢ်, တီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူသဝီသးပုၤတဖၣ်အဆိၣ်, ဒီးကွၢ်ဃုကျဲလၢကမၤနီၣ်မၤယါအဟီၣ်ခိၣ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ.

“ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤန့ၣ်ပမုၢ်မၤအိၤတခီၤယဆိမိၣ်ပကဘၣ် ထီၣ်ဒူးကွၢ် ထံထံဆးဆး အန့ၣ်မးအဘျုးအ ဖှိၣ်ကလီၤဘၣ်လၢပုၤလၢအတူၢ်လိာ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤအံၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တကြားလၢတၢ်တီၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်မၤဘၣ်ဒီးအါထဲပုၤဂၤ တခါဘၣ်.”

နီၢ်တ---(မုၢ်, ၅၁န့ၣ်), ထ---သဝီ, တီအူကီၢ်ရၣ်, ကညီကီၢ်ဖဲကလံာ်စိး (တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဖဲ လၢအိၤကၢး ၂၀၁၂န့ၣ်)

- လီၤဆိဒၣ်တၢ် ပိာ်မုၢ်လၢအနီၣ်သဘျုးတဖၣ်, မုၢ်ကမဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒီး ပိာ်မုၢ်လၢ အဝါအိၣ်ယံၤဒီးအိၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃးတၢ်ဟံးဆူၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် သ့ၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်အံၤ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်သနးတကးဒီးဘၣ်အမဲာ်ညါ လၢတၢ်တီၢ်ကျဲၤ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ် အတၢ်တီၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ် အဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ် တၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်ထံးအါကတၢ်အယံ လၢတၢ်လုာ် အိၣ်သးသမူအဂီၢ် အဝဲသ့ၣ် တူၢ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤဖဲ လၢယနူၤအါရံၤ ၂၃သီ, ၂၀၁၅န့ၣ် ဖဲမးကျိကရုၢ်, ဘုသိၣ် ကီၢ်ဆၣ်, ဖၣ်ပုၣ်ကီၢ်ရၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါဖဲ ပုၤဒီးသကိးမုၢ် သၢဂၤအံၤ အိၣ် သကိးလိာ်အသး ဖဲအသကိးမုၢ်လၢအခါၣ်သးတဂၤအံၤ ဖျီအသးဝံၤအလီၢ်ခဲန့ၣ် လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီးအိၤဖဲလါအုဖြၣ် ၂၈သီ, ၂၀၁၅န့ၣ်အပူၤဖဲ ဘ---သဝီ, မံာ်ကျိကရုၢ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်, မုၢ်တြီၤ (ဖၣ်ပုၣ်) ကီၢ်ရၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤ အံၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲပိာ်မုၢ်တဂၤကတဲာ်ကတီၤယာ် ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ လၢတၢ်ကလုာ်ထီၣ် တၢ်အဂီၢ် ဒ်လုာ်လၢအိၣ်ဝဲအသိး န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

- ပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်ဖဲလၢအဝဲသုတ်ဂုတ်ကျဲးစးတြိဆာဒီးဘျါရဲ တၢ်ဟံးဆူင်ဟီုခိင်ကပံာ်တၢ်ဂိုက်ကီအခါအဝဲသုတ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢင်မဲာ်ဝဲဒီး တၢ်ကီတၢ်ခဲအါမးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကီတၢ်ခဲသုတ်တဖန်လၢအမ့ၢ်တၢ်ကထံင်လိာ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီးပုၤန့ၣ်စီန့ၣ်ကမိၤတဖန်အဂီၢ်တညီဝဲဒၣ်ဘၣ်, ဒီးသဝီဖိသုတ်တဖန်တဒီးန့ၣ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ဂိုက်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢအဘၣ်ယးဒီး တၢ်ဟံးဆူင်ဟီုခိင်ကပံာ်သုတ်တဖန်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်အၢၣ်လီၤဝဲလၢတၢ်ကဟ့ၣ်စ့အိၣ်လိးမ့တမ့ၢ်ဖဲတၢ်ဟ့ၣ်လီၤစ့အိၣ်လိးအခါန့ၣ်ပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်အါဒၣ်တက့ၢ်တသးမံ ထွဲဝဲဒၣ်ဒီးစ့အလုၢ်အပူၤလၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအိၣ်သုတ်တဖန်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ အတၢ်တိာ်ကျဲၤသုတ်တဖန်အံၤဒုးကဲထီၣ်ဝဲခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးတၢ်ဟးဂုတ်ဟးဂီၤခိဖျိလၢထံကျိဘၣ်အဘၣ်သီထီၣ်, စံာ်ပျီသုတ်တဖန်ထံအိၣ်ကလိၤဒီးဟးဂီၤကွံာ်ဝဲ, သုတ်ပုၤသုတ်တဖန်စ့ၢ်ကီးဟးဂီၤမ့တမ့ၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တအိၣ်လၢလၢတၢ်ကစူးကါသုတ်ပုၤလၢပုၤကိးဂၤန့ၣ်ပၤဘၣ်အယိကဲထီၣ်က့ၤတၢ်ဂိုက်ကီလၢပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်အတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်အါမးန့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ်ပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဂိုက်ကီအဂုၤအဂၤတဖန်လၢအမ့ၢ်မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတၢ်အိၣ်သးတဘၣ်လီၤဘၣ်စးဒီးတၢ်ဖိယာ်လၢအမၤဟးဂီၤတၢ်မုၢ်တၢ်ဘိတဖန်အယိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဂိုက်ကီလၢအဝဲသုတ်တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူဒီးတၢ်ဖဲတၢ်မၤတဖန်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဟီုလၢ်မ့ၣ်ပိတ်တဖန်

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒိအိၣ်လၢလီၤကဝီၤ KHRG ပုၤမၤတၢ်ဖိဖဲလၢမ့ၢ်တြိအါရံၤ ၂၀၁၂ န့ၣ်. ဖဲန့ၣ်---သဝီ, ကိးတရံးကီၢ်ဆၢၣ်, န့ၣ်ပုၤယာ်ကီၢ်ရၢၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤဟ်ဖျါဝဲနီၢ်ဖဲ---လၢအသးန့ၣ်အိၣ်ဝဲဂ့ၣ်န့ၣ်တဂၤ, ဘၣ်ဒိဝဲဒၣ်ဒီးဟီုလၢ်မ့ၢ်ပိတ်တၢ်လီၤလၢအဘူးဒီးန့ၣ်---သဝီ, တရၤဒီးလၢတၢ်ဟ်လီၤတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်တၢ်ပနီၣ်ဖဲတၢ်လီၤန့ၣ်ဒီးဘၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. အခိၣ်စ့ၣ်တကပၤဘၣ်ဒိဒီးလၢခံဘၣ်ဒိၣ်တုၣ်ကွံာ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲလဲၤဒီးကူၤစါသးဖဲမံၤဆိးတၢ်ဆါဟံၣ်လၢယိၤကီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. နီၢ်ဖဲ---အိၣ်ဒီးအဖိဖဲဂၤန့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

- ကီၢ်ပယိၤပဒိၣ်ဒီးကညီဒိကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢမၤဝဲဒၣ် ၂၀၁၂ န့ၣ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးပတြိၤသန့က့, လၢကီၢ်ပယိၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤပိတ်မုတ်တဖန်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢအဝဲသုတ်ကွၢ်ဆၢင်မဲာ်ဘၣ်ဒီးဝဲဒၣ်ဟီုလၢ်မ့ၣ်ပိတ်တၢ်လီၤပျဲၤလီၤဖုးဒီးန့ၣ်လီၤ. ဟီုလၢ်မ့ၣ်ပိတ်တၢ်လီၤပျဲၤလီၤဖုးစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲခိဖျိလၢဟီုလၢ်မ့ၣ်ပိတ်အယိပုၤဘၣ်သံဝဲမ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲ, ဒီးဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအမ့ၢ်ကျိၢ်ပနီၣ်သုတ်တဖန်စ့ၢ်ကီးသံကွံာ်အယိလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အဂီၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲအိၣ်ထီၣ်ဝဲ, ဒီးခိဖျိလၢဟီုလၢ်မ့ၣ်ပိတ်အယိလဲၤဖဲလဲၤမၤတၢ်လၢစံာ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢပုၤပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, အိၣ်ဝဲဒၣ်ဒီးမ့ၣ်ပိတ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီန့ၣ်လီၤ.

- ပိတ်မုတ်ဒ်အမ့ၢ်မုတ်ကမဲလၢအဝဲယိာ်ဘၣ်ဟီုလၢ်မ့ၣ်ပိတ်ဒီးသံကွံာ်တဖန်အဝဲသုတ်ဟ်ဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲတၢ်သုၣ်အုးသးအုးဆူ KHRG ဒ်အမ့ၢ်အဝဲသုတ်ဘၣ်ဂဲၤလိာ်ဝဲလၢတၢ်လုၢ်အိၣ်လုၢ်အိၣ်အဟံၣ်ဖိယိဖိအဂီၢ်နးနးကလဲာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိး

- ပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢဖဲတၢ်မၤဝဲ ၂၀၁၂ န့ၣ်တၢ်ပတုာ်တၢ်ခးပတြိၤဝဲၤအလီၢ်ခံန့ၣ်တၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးလၢပုၤပိတ်မုတ်တဖန်ဘၣ်မၤဝဲန့ၣ်စ့ၢ်လီၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က့လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးတနီၤအပူၤပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်လၢကီၢ်ပယိၤပဒိၣ်သုးမ့တမ့ၢ်သုးခိးကီၢ်ဆၢလၢအဟူးဂဲၤဝဲဝဲကီၢ်ပယိၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤအဂီၢ်အဝဲသုတ်ဘၣ်မၤစၢၤဝဲညီန့ၣ်ဘၣ်ကျိၤန့ၣ်ဝဲဝဲ, မၤစၢၤအဝဲသုတ်လၢတၢ်သုၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲလၢသုတ်တဖန်လၢတၢ်ခိၣ်ဒုးအဂီၢ်အိၣ်ဒီးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.
- KHRG တဒီးန့ၣ်ဘၣ်လံာ်တၢ်ဟ်ဖျါနီတဘျီလၢအဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲသဝီဖိတဖန်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်အဘူးအလဲလၢအကၢကီၢ်ဒီးတၢ်ဖဲတၢ်မၤလၢအဝဲသုတ်ဘၣ်မၤစၢၤဝဲသုတ်တဖန်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးတနီၤအပူၤသဝီဖိတဖန်ထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်သကိးတၢ်ဒီးပုၤလၢအမၤဆူၣ်မၤစိးတၢ်တဖန်လီၤလီၤဒ်သိးတၢ်ကမၤစ့ၢ်လီၤတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးလၢအဝဲသုတ်ဘၣ်မၤဝဲတဖန်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်သန့က့သဝီဖိတနီၤန့ၣ်ခိဖျိလၢအဝဲသုတ်ပဒုၣ်ဟးဆုးဝဲတၢ်န့ၣ်လီၤလၢတၢ်မၤဆူၣ်မၤစိးအယိအဝဲသုတ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်တၢ်ကမၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤပယွဲ, တၢ်မၤသံမၤဝီဒီး တၢ်တဲပျံၤတဲဖုး

- လံာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါလၢ KHRG ဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲအကျါ လၢအဘၣ်ဃး ဒီးတၢ်မၤပယွဲ, တၢ်မၤသံမၤဝီဒီး တၢ်တဲပျံၤတဲဖုးတဖၣ်န့ၣ် ပထံၣ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ပှၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် အါတက့ၢ်မ့ၢ်ဝဲ ပှၤပိာ်ခွါန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မ့ၢ်လၢတၢ်မၤပယွဲတၢ်အီၤသ့ၣ်တဖၣ် မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤသံမၤဝီဒီးတဖၣ်န့ၣ် အါတက့ၢ်ကဲထီၣ်အသး ဒီဖျါလၢတၢ်ထံၣ်ကမၣ် အဝဲသ့ၣ်လၢ အဟံၣ်ဖိဃီဖိတဂၤဂၤမ့ၢ် ပှၤလိာ်သံအူသံတၢ်သ့ မ့တမ့ၢ်ဒီဖျါပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်ကတိၤဒီဆၢထီဒါတၢ်စိးဆါဒီးသုဆါကသံၣ်မူၤဘျီးအဂ့ၢ် အယိန့ၣ်လီၤ.
- ပိာ်မ့ၢ်လၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ်လံာ်တၢ်မၤပယွဲသ့ၣ်တဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒီးတၢ်တဲပျံၤတဲဖုးမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤပယွဲ ဒီဖျါပှၤမၤပယွဲတၢ်ဖိ ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ် ဂုာ်ကျဲးစးဒီးန့ၢ်တၢ်တီတၢ်တြၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ကဲထီၣ်သးအါဒၣ်တက့ၢ်န့ၣ် ပိာ်မ့ၢ်တဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢစ့အိၣ်လိးလၢပှၤမၤကမၣ်တၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ဝဲဒီးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဃုထီၣ်န့ၣ် ပိာ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အတသးအိၣ်လၢကဟံးန့ၢ် ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထၢန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ် ဒီး တၢ်ဃုဆူၣ်ဃုစိးကျိၣ်စ့

- ပိာ်မ့ၢ်လၢအဆိၣ်လၢ KHRG ဟူးဂဲၤဟံးန့ၢ်တၢ်ကစီၣ်အဟီၣ်ကဝီၤပူၤတဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ဃုဆူၣ်ဃုစိးတၢ်ဒီး တၢ်ထၢဆူၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအထၢဆူၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်ဒီး ဃုဆူၣ်ကျိၣ်စ့သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ သးဖီၣ်စုကဝဲၤတဖၣ် မ့တမ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤပၤကီၢ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဃုဆူၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်ဝဲတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢပိာ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဖဲလၢတၢ်ထၢဆူၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်လၢတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အပူၤလၢအမ့ၢ်ဝဲ တၢ်ထုစံာ်ဖဲးဒုး, တၢ်မၤသ့ၣ် ဒီးလဲၤတၢ်တၢ်က့ၤတၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ဃုဆူၣ်ဃုစိးလၢကျိၣ်စ့တခီ မ့ၢ်တကဲထီၣ်ညီၣ်န့ၢ်အသးဘၣ်ဆၣ် ဖဲတၢ်လိာ်ဘၢလိာ်ကီၢ်အခါ ပိာ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်တၢ်ဃုန့ၢ်ဆူၣ် အဝဲသ့ၣ်လၢကဟ့ၣ်ဝဲခိၣ်ဖးလၢဆိးန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်လၢပိာ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်သ့ဝဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အပူၤန့ၣ်ပိာ်မ့ၢ်တဖၣ်ဂ့ၢ်လိာ်ဝဲလၢကဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်လၢတၢ်ဃုဆူၣ်တဖၣ်, မ့တမ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်တၢ်ပိာ်လိာ်သးဒီး ပှၤလၢဃုဆူၣ်တၢ်ခိတၢ်သ့ၣ်တဖၣ် လၢအတၢ်ကမၤစ့ၤလီၤတၢ်လၢအယုဝဲ, မ့တမ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်ဃုန့ၢ်ဝဲ လံာ်တူၢ်လိာ်စ့လၢအဖိးသဲးစး ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ခိဆၢတၢ် တမံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ဒီအီၤလၢ လီၤကဝီၤ KHRG ပှၤမၤတၢ်ဖိ ဖဲလၢယုၤ၁၅သီ,၂၀၁၅ န့ၣ် ဖဲအ---သဝီ, နူသထူၣ်ကီၢ်ရှၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤမ့ၢ်ဝဲနီၢ်ဖ---ဒီးအဖိခံၤအိၣ်လၢအဟံၣ်မဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ.ဖဲနီၢ်ဖ---အဝဲပှၤဆိမိၣ်ကမၣ်အီၤလၢအဟ့ၣ်တၢ်,တမ့ၢ်တၢ်ဝဲအလီၢ်ခံၤပၤကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟဲအူအဟံၣ်လၢမ့ၢ်န့ၢ်ခိဖးမၤပျံၤမၤ ဖုးအီၤ.ပညိၣ်အီၤလၢကျိၣ်ခိၣ်ဒီးသံကွၢ်ဝဲအဝဲအိၣ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. [တၢ်ဂီၤ-KHRG]

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးတဖၣ်

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ KHRG ပျီၤတၢ်ဟ့ၣ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါ, တၢ်မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီးပုၤအကါဒိၣ်လၢအသ့ၣ်ညါ ထွဲတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်, ဒီးတၢ်ထၢန့ၣ်လီၤအါထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤလၢပျီၤ KHRG ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီး KHRG ပုၤကတိၤန့ၣ်ခဲးတၢ်တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဆူ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် (ပုၤစံၣ်ညီၣ်ပတၢ် ဒီး ပုၤဒုးအိၣ်ထီၣ်သဲးစးတၢ်ဘျါ ပုၤကူၣ်လိာ်တၢ်ဝဲၤဒု တဖၣ်) ဒီးကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢ် (KNU)

- မၤဂ့ၤထီၣ် တၢ်တီၢ်တြၢ်သန့အကျါအကျဲတဖၣ် ဒီး စးထီၣ်စူးကါတၢ်သိၣ်တၢ်သိၣ် ဒ်သိးကဒိသဒါ ဒီး တြီဆၢတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး လၢအထီၣ်ပိာ်မုၢ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်, လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤပိာ်မုၢ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ပၤပျီၤထီၣ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါလၢအဘၣ်ယး မုၢ်ခါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး ဒီး တၢ်မၤအၢမၤပယုဲအဂ့ၤအဂၤတဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တဖၣ်ဆူ လီၤကဝီၤပုၤန့ၣ်စိန့ၣ်ကမီၤတဖၣ်အအိၣ် ဘၣ်ဘၣ်ဘၢအန့ၣ်လီၤ. လီၤကဝီၤပုၤန့ၣ်စိ န့ၣ်ကမီၤတဖၣ် ကဘၣ်စိာ်ဖျိးပုၤမၤကမၢ်ဘၢက့ၢ်တဖၣ် ဆူ ကမ့ၢ်ကွီၢ်ဘျီၣ်လၢအသဘျူ လၢအကဘၣ်ဖိးမံလိာ်သးဒီးစံၣ်ဒီ (CEDAW) တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ အဆၢဒိၣ် (၁) ဒီး (၂) ဒီး စံၣ်ဒီ (CEDAW) အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး နီၣ်ဂံၢ် (၁၉) ဒီး (၃၃) န့ၣ်လီၤ.
 - မၤလီၤတၢ်လီၤကဝီၤပုၤန့ၣ်စိန့ၣ်ကမီၤတဖၣ်, သဝီသးပုၤတဖၣ်, ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါလၢအမၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ်သဲးစးတၢ်ဘျါဒီးသုးပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် လၢကဒီးန့ၣ်ဘၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါ ဒီးန့ၣ်ပၤတၢ်သိၣ်လိာ်ဘၣ်ယး မုၢ်ခါဂ့ၢ်ဝီ, ဝဲဒီးအဝဲသ့ၣ်ကသ့ၣ်ခိဆၢ တၢ်ကဲထီၣ်သးဘၣ်ထွဲ မုၢ်ခါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးလၢအတြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးအဝဲသ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ဆိတလဲဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤအလုာ်အလၢလၢအမၤဘၣ်ဒိဆၢပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအလီၤပလိာ်လိာ်သးဒီးစံၣ်ဒီ (CEDAW) တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ အဆၢဒိၣ် (၁) (၂) ဒီး (၅) ဒီး စံၣ်ဒီ (CEDAW) အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး နီၣ်ဂံၢ် (၁၉) န့ၣ်လီၤ.
 - ဟ့ၣ်လီၤတၢ်သိၣ်လိာ် ဒီး သူၣ်ထီၣ်န့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤလၢလီၤကဝီၤတၢ်ပတၢ်ဆၢဝဲၤဒးတဖၣ် (ကီၢ်ဆၣ်ဒီးကရူၢ်ပတီၢ်) တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ယးဒီးမုၢ်ခါတၢ်တထဲသိးတုၤသိးဒီး(ခိခိၣ်န့ၣ်သဝီ)ပိာ်မုၢ်တဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်, လၢအပၣ်ယုာ်ဒီးပိာ်မုၢ်တဖၣ်(ဒီးပိာ်ခါတဖၣ်)အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကမၤနီၣ်မၤယါ အဟီၣ်ခိၣ်လီၤတဖၣ် ဒ် စံၣ်ဒီ (CEDAW) တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ အဆၢဒိၣ် (၁)(၂)(၅)(၁၄-၁၆) ဒီး စံၣ်ဒီ (CEDAW) အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး နီၣ်ဂံၢ် (၃) (၂၁) (၂၇) ဒီး (၃၄) န့ၣ်လီၤ.
 - တၢ်ဟ့ၣ်ပျီၤထီၣ်ပိာ်မုၢ်ခါစးတၢ်ထဲသိးတုၤသိး လၢတၢ်ကဲခိၣ်ကဲန့ၣ်လၢထံကီၢ်တၢ်ဖိးတၢ်မၤအပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအပၣ်ယုာ်ဒီးပိာ်မုၢ်လၢအဟဲခိဖျိလၢကလုာ်န့ၣ်လီၤဆီမ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပိာ်မုၢ်လၢအယုာ်အိၣ်ကဒုဒီးဟဲက့ၤသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ပဒိၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိ လၢလီၤကဝီၤပတီၢ်, ဒီးထံကီၢ်ပတီၢ်, ကဘၣ်ပၣ်ယုာ်စ့ၢ်ကီးဒီး ပိာ်မုၢ်လၢအမၤတၢ်မၤလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီတဘျီအပတီၢ်, ဒီး တၢ်ကဘၣ် ကွၢ်ဆိကမိၣ်စ့ၢ်ကီး တၢ်ထီၣ်ဒုး တၢ်မၤန့ၣ်ဖိတၢ်လီၤဆီလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်မုၢ်ကိာ်အပူၤ ဒ်စံၣ်ဒီ (CEDAW) တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ အဆၢဒိၣ်(၁-၄)(၇) ဒီး(၈) ဒီးစံၣ်ဒီ (CEDAW) အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး နီၣ်ဂံၢ် (၅) (၂၃) ဒီး(၂၅) အသိးန့ၣ်လီၤ.
 - ဟံးထီၣ်ဖိၣ်ထီၣ်ဒီးဘျါရဲ တၢ်လုာ်အိၣ်သးသမ့အတၢ်ဘၣ်ယိၣ် လၢအမၤဘၣ်ဒိ ပိာ်မုၢ်လၢခိခိၣ်န့ၣ်သဝီပူၤသ့ၣ် တဖၣ် ခိဖျိတၢ်ဟံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, ဟီၣ်လၢ်မုၢ်ပိာ်, ဒီး တၢ်မၤဘၣ်ဒိၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်အဂ့ၤအဂၤတဖၣ်တက့ၢ်, ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်လၢ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့, ကတိၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ ဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဘၣ်ဘၢအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတဖၣ်လၢအလီၤပလိာ် သးဒီး စံၣ်ဒီ(CEDAW) တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ အဆၢဒိၣ် (၁၄) ဒီး စံၣ်ဒီ (CEDAW) အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး နီၣ်ဂံၢ် (၃၄) အသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
- ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်မ့ၢ်ဆဲးလီၤစုမ့ၢ်ကျါလၢအမ့ၢ်စံၣ်ဒီတၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤလံာ်ပံးယာ်ပတြီၤ (OP-CEDAW) န့ၣ်ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ပတံထီၣ်ဝဲအနီၢ်ကစၢ်ဒုဝဲတဂၤစုာ်စုာ်အလံာ်တၢ်ကအုကစုာ်ဆူ စံၣ်ဒီ ကမံတံာ် အအိၣ်သ့ၣ်ဒုန့ၣ် လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကိတိာ်ဝဲၤကျါ ဒီး ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျါ ကြးမၤအါထီၣ်ဝဲတီၤခါသးကွဲးဒီးတီၤထီၣ်လၢခိခိၣ်န့ၣ်သဝီတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤဖဲအဝဲသ့ၣ်ထံၣ်လိာ်တဲန့ၣ်ပၤတၢ်ဒီးလီၤကဝီၤပုၤတတၢ်တဖၣ်ဝဲၤအလီၤခံ, အဝဲသ့ၣ်ကြးမၤလီၤတံာ်ပိာ်မုၢ်သးစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ လၢအပူၤဖျးဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဘၣ်ဘၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်, ဒ်စံၣ်ဒီ(CEDAW) တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ အဆၢဒိၣ်(၁၀)ဒီး (၁၄)-အဆၢဖိနီၣ်ဂံၢ် (၂, ၁) ဒီး စံၣ်ဒီ (CEDAW) အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး နီၣ်ဂံၢ် (၃၄)အသိးန့ၣ်လီၤ.
 - ကီၢ်ပယီၤတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကိတိာ်ဝဲၤကျါ ဒီး ကညီကူၣ်သ့ဆဲးလၢဝဲၤကျါ ကြးမၤလီၤတံာ်ဝဲ ကွဲးတဖၣ် ကဘၣ်အိၣ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤလၢ သ့ၣ်ထံတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး ဒီး တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤမုၢ်ခါတၢ်ဟ့ၣ်သ့ၣ်ပၤလၢလီၤအလံာ်သိၣ်ညီၣ်ဒိၣ်မိာ်ပုၤအပူၤ ဒ် စံၣ်ဒီ (CEDAW) တၢ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤ အဆၢဒိၣ် (၁၀) ဒီး စံၣ်ဒီ (CEDAW) အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး နီၣ်ဂံၢ် (၁၉)အသိးန့ၣ်လီၤ.

- ကော်ပယီတစ်အိတ်ဆိုင်ချဲ့အကိတ်တစ်ကျိုးစီးကညီတစ်အိတ်ဆိုင်ချဲ့အိတ်ချဲ့စီးတစ်ဘိတ်တစ်ညီတစ်ကျိုး ကြားမေးလိတစ်ဘဉ်လားတစ်အိတ်ဆိုင်ချဲ့အိတ်ချဲ့လီဆီဒ်တစ်ပိတ်မုတ်လူနုသဝီခိခိတ်သုတ်တဖန်ကသုဒီးန့ဝဲတစ်အိတ်ဆိုင်ချဲ့အိတ်ချဲ့လူအတစ်အိတ်စီးတစ်ကွဲမတ်တစ်၊ နှစ်စုံစီ (CEDAW) တစ်အာဏ်လီအိတ်လီအဆာဒ် (၁၂) စီး (၁၄) - အဆာဖိနီဂံ (၂, ၈) စီး စုံစီ (CEDAW) အတစ်ဟုတ်ကုတ်ဟုတ်ဖး နီဂံ (၂၄) စီး (၃၄) အသိးန့လီလီ.
- တချူးလူကမလူထီဝဲပွဲထီဝဲဘဉ်လားစီးတစ်အိတ်ဆိုင်ချဲ့အိတ်ချဲ့တစ်ဟုတ်သုတ်ညါန့ပာ်အံဆူနုသဝီဒီးဘဉ်အခါတစ်ကဘဉ်ထံလိတ်အိတ်သကိးစီးန့လီလီအုတ်ချဲ့ပုမတစ်ဖိလူပုန့အိတ်သုတ်တဖန်လူကထံလိတ်တစ်ပိတ်အိတ်သကိးစီးန့သဝီပိတ်မုတ်တဖန်မုတ်ဝဲမုတ်ကဘဉ်မာဝဲစုံစီ (CEDAW) တစ်အာဏ်လီအိတ်လီအဆာဒ် (၁၂) စီး (၁၄) စီး စုံစီ (CEDAW) အတစ်ဟုတ်ကုတ်ဟုတ်ဖး နီဂံ (၂၄) စီး (၃၄) အသိးန့လီလီ.

တစ်ဟုတ်ကုတ်ဟုတ်ဖးဆူကော်ပယီလူသုး (ပုတ်ယုတ်စီး သုးခိးကော်ဆာလူအဟူးဂဲဖဲကော်ပယီမုတ်ထီဝဲကလံထံးပူ)
စီး ကလုတ်န့သုးဖိတ်စုကဝဲတစ်ကရကရိတဖန်လူအဟူးဂဲဖဲကော်ပယီမုတ်ထီဝဲကလံထံးပူ

- န်သိးတစ်လီဘဉ်ယိတ်လူမုတ်ခွါတစ်စုဆူခိတ်တကးလူအမာထီဒါပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်ကစုလီလီအဂီသုးဖိတ်စုကဝဲလူသုတ်တဖန်ကဘဉ်ဂုတ်ကျဲးစားပဒုတ်ဟးဆုး တစ်ဘဉ်ဂံဂုတ်လူ သုးအကျါကဒဲကဒဲ လီဆီဒ်တစ် တစ်လီလူအဘူးစီး ပုကမုတ်အိတ်ဆိးဝဲအလီလီသပုတ်ပု နှစ်စုံစီ (CEDAW) တစ်အာဏ်လီအိတ်လီအဆာဒ် (၁) စီး စုံစီ (CEDAW) အတစ်ဟုတ်ကုတ်ဟုတ်ဖး နီဂံ (၃၀) န့လီလီ. လံဘိးဘဉ်ရလီဖဲ (၂၀၁၃ န့) လူအဘဉ်လားစီးတစ်အာဏ်လီလူသးလူတစ်ကမလီမာဂွံဝဲသ့ဝဲထံတစ်စုဆူခိတ်တကးလူတစ်ဘဉ်ဂံဂုတ်အပူစီးဘိမုတ်ဖိတ်ကရတစ်ဘဉ်တစ်ဘာပုကုတ်လိတ်တစ်ကရ အတစ်စုံညီတစ် လူသ့ဝဲထံတစ်စုဆူခိတ်တကး နီဂံ-၁၃၂၅ (၂၀၀၀ န့), နီဂံ-၁၈၂၀ (၂၀၀၈ န့), နီဂံ-၁၈၈၈ (၂၀၀၉ န့), နီဂံ-၁၉၆၀ (၂၀၁၀ န့) နီ နီဂံ- ၂၀၀၆ (၂၀၁၃ န့) အသိးလူတစ်သဘဉ်သဘဉ်အပူန့ပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်တစ်ကဘဉ်ကဟုတ်ကယာ်အိတ်န့လီလီ.
- ပံးန့ဂီဝီလူသုးလူအလဲကဟ်မုတ်ခွါတစ်စုဆူခိတ်တကးလူအမာထီဒါပိတ်မုတ်တဖန်, တစ်စုံညီပိတ်အကျါအကျဲကဘဉ်ဘဉ်ဘျိုးဘဉ်ဒါစီးတစ်ကဘဉ်မာအိတ်ဖျိဖျါဖျါ. စီးဟ်ကဲပိတ်မုတ်အသုးအသုတ်လူကပီလူအတုတ်ဘဉ်တစ်တဖန်အအိတ်လူအလီပလိတ်လိတ်သးစီးစုံစီ (CEDAW) တစ်အာဏ်လီအိတ်လီ အဆာဒ် (၁) စီး (၂) စီး စုံစီ (CEDAW) အတစ်ဟုတ်ကုတ်ဟုတ်ဖး နီဂံ (၁၉) စီး (၃၃) အသိးန့လီလီ.

တစ်ဟုတ်ကုတ်ဟုတ်ဖးဆူ ကော်ပူစီး ထံဂုကော်ဂုပုတဝါကရသဘျူတဖန်လူအမာတစ်ဖဲကော်ပယီမုတ်ထီဝဲကလံထံးပူ တဖန်

- န်သိးတစ်ကွဲကဟုတ်ကယာ်ပိတ်မုတ်လီဆီဒ်တစ်မိတ်စီးဖိသုတ်လူအအိတ်ဖဲခိတ်န့သဝီတဖန်အမုတ်တစ်ကုတ်ဘဉ်ကုတ်သုးစီးတစ်အိတ်ဆိုင်ချဲ့အိတ်ချဲ့တကပူအံကဂုထီဝဲအဂီ တစ်ကဘဉ်ဆိတ်ထွဲမာစါ စီးဟုတ်တစ်သိတ်လိစီးဟုတ်တစ်န့ကျဲလီတစ်လီဆဲးဆူပဒ်ကသံသရတ်လူအကွဲထွဲမိတ်ဖဲဆဲးမုတ်ဂု, လီကဝီဆူချဲ့ပုမတစ်ဖိအအိတ်န့လီလီ.
- ပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်န်သိးကပုတ်ပုတ်ဂီလူတစ်ဖဲသကိးမာသကိးတစ်လူတစ်ဟုတ်ခိဟုတ်နီလီတစ်ထံ, စီးဆာတစ်တစ်အဆာလူအဟီတ်ကဝီဒ်ဝဲစုတ်စုတ်အပူန့တစ်ကဘဉ်သဆုတ်စီးဟုတ်ဂံဟုတ်ဘါအိတ်စီးမာစါအိတ်န့လီလီ. အဒိ ပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်အဂီဟုတ်လီတစ်သိတ်လိလူအမုတ်တစ်သုတ်ထီဝဲကံစိတ်မာလိစီးမာစါဆိတ်ထွဲအိတ်လူတစ်သိတ်လိအပူတဖန်န့လီလီ.

တစ်ဟုတ်ကုတ်ဟုတ်ဖးဆူ ထံဂုကော်ဂုတဖန်လူ အအိတ်ထွဲမာစါ ဝဲတစ်မုတ်တစ်ခုတ်တစ်မာတစ်ရဲတ်တစ်ကျဲတဖန် ဖဲကော်ပယီမုတ်ထီဝဲကလံထံးပူ

- လူကော်ပယီမုတ်ထီဝဲကလံထံးအပူစီးကော်ကိတ်တဲတ် ကော်ဆာအပူ န့တစ်လိတ်ဘဉ်နီကော်လူပိတ်မုတ်သုတ်တဖန်အဂီလူတစ်ကုတ်ဘဉ်ကုတ်သုမုတ်ဂုတစ်အိတ်ဆိုင်ချဲ့အိတ်ချဲ့တကပူမုတ်ဂုတစ်ကရကရိလူအဟုတ်လီမာစါဝဲတစ်သိတ်လိတဖန်စီးဆိတ်ထွဲမာစါပုလူအတုတ်ဘဉ်မုတ်ခွါတစ်စုဆူခိတ်တကးတဖန်န့တစ်ကဘဉ်ကွဲဟုတ်ဆိအိတ်စီးဆိတ်ထွဲမာစါကျိတ်စုတကပူန့လီလီ.
- ဆိတ်ထွဲမာစါစီးဟုတ်ကျိတ်စုလူတစ်ရဲတ်တစ်ကျဲတဖန်လူအလိတ်ဘဉ်ဝဲကလုတ်န့ဖိလီဆီဒ်တစ်ပိတ်မုတ်တဖန်အတစ်မာသကိးယုတ်တစ် စီး အတစ်ဟုတ်လီလူသးမာသကိးတစ် လူ တစ်ပုတ်ပြဲအပူမုတ်ဂု, တစ်မာတစ်ဆာတစ်အပူ စီး တစ်ဘျါရဲတ်အပူန့တက့.
- ပိတ်မုတ်လီဆီဒ်တစ်မိတ်စီးဖိသုတ်သုတ်တဖန်လူအအိတ်ဖဲကော်ပယီမုတ်ထီဝဲကလံထံးပူအံတစ်ကွဲကဟုတ်ကယာ်လူအဘဉ်လားစီးတစ်အိတ်ဆိုင်ချဲ့အိတ်ချဲ့တကပူကဂုထီဝဲအဂီကရသဘျူတဖန်ကဘဉ်ဟုတ်လီတစ်သိတ်လိစီးတစ်သုတ်ထီဝဲကံစိတ်မာလိ စီးတစ်ဆိတ်ထွဲမာစါလူကျိတ်စုတကပူန့လီလီ.

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါအိၤသ့ၣ်တဖၣ်

- ၁ စးထီၣ်လၢ၂၀၁၂န့ၣ်တၢ်မၤတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးပတြီၤလၢကညီဒီကလုာ်စၢဖိၣ်ကရၢ်ဒီးကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်အဘၢၣ်စၢၤဝံၤအလီၢ်ခံ,ပိာ်မုၢ်လၢကညီဟီၣ်ကဝီၤဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤတဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်အသးဒုဒီဒီးတနၢ်အိၣ်ဝဲဆူၤဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အတၢ်တိာ်ကျဲၤအသိတဖၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် တီခိၣ်ရိၣ်ဝဲတဖၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်ပလၢၢ်ဘၣ်ဒီးဝဲဒၣ်လၢအနၢ်အိၣ်ဝဲပဒိၣ်တသ့ဒီးဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တနၢ်အိၣ် စ့ၢ်ကိးဝဲ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢပဒိၣ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဝဲ တဖၣ်ဘၣ်.
- ၂ ပိာ်မုၢ်အါဂၤဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ်က့ၤအခံလၢမူဒါတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအမ့ၢ်တၢ်န့ၢ်ဖိန့ၢ်ကမိၤဒ်အမ့ၢ် နူသဝီခိၣ်န့ၢ် မ့တမ့ၢ် ကရၢ်ခိၣ်န့ၢ် လၢတၢ်လီၢ်တနီၤအပူၤဖဲ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်က လံၤထံးအပူၤ စးထီၣ်ဝဲတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုၢ်လီၤကယးလီၤကွံာ်ဝဲဝဲတၢ်မၤဝဲ ၂၀၁၂န့ၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးပတြီၤဝံၤအလီၢ်ခံဒီးခိဖျါလၢပုၤပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်က့ၤန့ၣ်အိၣ်က့ၤဝဲလၢနူသဝီတဖၣ်အပူၤအယိန့ၣ်လီၤ.
- ၃ ပိာ်မုၢ်ဒီးဖိသ့ၣ်ပိာ်မုၢ် လၢအအိၣ်ဝဲလၢခိၣ်န့ၣ်သဝီပူၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်သဂၢၢ်ဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီ လၢအမ့ၢ် တၢ်ဒုၣ်စၢၤ လၢအသဝီဒီးတၢ်သိၣ်လိကွံာ်သ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ်ယံၤဝဲ, အါန့ၢ်အန့ၢ် တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ အလၢပုၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အါဒၣ်တက့ၢ်အိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢပူၤဂ့ၢ်ပူၤ အယိန့ၣ်ကဲထီၣ် ဝဲတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတၢ်လီၤပျံၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လၢတၢ်လဲၤတၢ်က့ၤအပူၤ ဒီး ကျိၣ်စ့တၢ်တကူတယၢ တြီဟံာ် အဝဲသ့ၣ်လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်မၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ၄ တၢ်မၤဝဲဒၣ် ၂၀၁၂န့ၣ်တၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးပတြီၤဒီးထံကီၢ်ဒီတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးတၢ်အါၣ်လီၤအိၣ်လီၤသနၢ်က့ၤပိာ်မုၢ်တဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်ဒီးဝဲဒၣ်အတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအဂီၢ်လၢအဘၣ်ယးဒီးသုးဖိၣ်စုကဝဲၤသ့ၣ်တဖၣ်တၢ်အိၣ်ဖျါဝဲလၢဟီၣ်ကဝီၤပူၤ. အအိၣ်ကတၢ်ဘၣ်ယးမုၢ်ခါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးန့ၣ်အိၣ်အါဝဲဒီးဒၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဒီးဝဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအမၤပျံၤမၤတံာ်တၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢ ကမၤတၢ်လၢစံာ်လီၢ် ဒီးတၢ်ဖံးအိၣ်မၤအိၣ်အလီၢ် သ့ၣ်တဖၣ် ဒီးသ့ၣ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်လုာ်အိၣ်သးသမူအဂီၢ်, ဒီးလၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ လၢတၢ်ဟ့ၣ်နီၤလီၤဝဲတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ၅ ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် ဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ဖဲ ၂၀၁၂ န့ၣ်တၢ်မၤဝဲတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးပတြီၤဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ် တၢ်ဂ့ၢ်ကီအဒိၣ် ကတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်က့ၢ်ဆၢၣ်ခိၣ်ဝဲဝဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးပူၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲတၢ်ပံးဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်န့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢအရွဲဒိၣ်ဘၣ်ယးတၢ်မၤဘၣ်ဒီလၢ အဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်လုာ်အိၣ် သးသမူတၢ်ဖံးတၢ်မၤအဂီၢ် ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲ ဆိရဲၣ်လီၤအသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးလၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ် ဒီး ကစူးကါဘၣ်ဝဲ တၢ်တီတၢ်တြီၤအသနူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ၆ ပိာ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဒီးနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်ဒီးပိာ်မုၢ်လၢအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တအိၣ်အါအါဘၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအတူၢ်ဘၣ် မ့ၢ်ခါတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးတၢ်မၤပယုဲ ညိန့ၢ်ဒီးပိာ်မုၢ် အဂ့ၤအဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အိၣ်အါမးလၢ KHRG အလံာ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤတဖၣ် အပူၤန့ၣ်လီၤ. ပိာ်မုၢ်လၢ အအိၣ်ဒီး နီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဘၣ်ထီၣ်သတြီၤဒီး ပိာ်မုၢ်အဂ့ၢ်ကီတဖၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အဂီၢ်အဘါစံာ်ဝဲလၢကမိဆာ်တၢ်မၤတရီတပါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်အမဲာ်ညါတၢ်ဟ်သ့ၣ်ဟ်သးလၢအတဂ့ၤဘၣ်တဖၣ်လၢပိာ်မုၢ်လၢအအိၣ်ဒီးနီၢ်သးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ကဲဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လၢကဟ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်မၤတရီတပါဒီးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်တီတၢ်တြီၤလၢ တၢ်မၤတရီတပါတဖၣ် လၢအမၤထီၣ်ဒါဝဲ အဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီဂ်ဝီခွဲးယာ်ကရၢ်အံၤ ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဖဲ ၁၉၉၂န့ၣ်ဒီးမ့ၢ်ဝဲလီၢ်ကဝီၤကရၢ်သဘျီတဖုလၢအအါၣ်လီၤဟ့ၣ်လီၤအသးဒီးကမၤဂ့ၤထီၣ်ဝဲပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်အတၢ်အိၣ်သးလၢ ကီၢ်ပယီၤအပူၤ ဒီး ဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်သိၣ်လိဆူ လီၢ်ကဝီၤပုၤတဝၢပူၤ ဒ်သိးကယုထၢအဝဲသ့ၣ်လီၢ်ကဝီၤအဂ့ၢ်အကျိၤဒီးထၢဖိၣ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပယုဲဒ်တၢ်အုၣ်သးတခါအသိး,ဒီးဒုးဟူထီၣ်သါလီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အံၤသက့ၤဆးဒးလၢဟီၣ်ခိၣ်ချ့ဒီးမၤသကိးစ့ၢ်ကိးတၢ်ဒီးသဝီဖိလီၤလီၤဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကမၤဒိၣ်ထီၣ်အါထီၣ်အတၢ်ကူၣ်သ့ရဲၣ်ကျဲၤလၢကဒီးသဒါလီၤကွံာ်အနီၢ်ကစၢ်သးလၢတၢ်မၤပယုဲအယိန့ၣ်လီၤ. အဒိ,နယုထံၣ်သ့ၣ်ညါပတၢ်မၤ သ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်ဖျါဝဲဝဲ www.khrgh.org အပူၤန့ၣ်လီၤ.